

Горски семеконтрол в България

Горските семеконтролни станции София и Пловдив са специализирани териториални звена към Изпълнителната агенция по горите.

Създаването им с Постановление на Министерски съвет № 1171 от 24.09.1951 г., тогава като подразделения на Управлението на горското стопанство при Министерски съвет, се е наложило от провежданите мащабни залесявания и възникналата необходимост от предотвратяване на рисковете от използването за лесовъдски цели на некачествен и с неизвестен произход горски репродуктивен материал. С този акт, преди близо 70 години, се поставя началото на семеконтрола и започва изграждането на горската семепроизводствена база. В последствие, на двете станции в Пловдив и София се възлагат нови задачи, с които горската семепроизводствена база се поставя на генетико-селекционна основа.

Горска семеконтролна станция (ГСС) - София осъществява контрол и координация по прилагане на законодателството в областта на горските репродуктивни материали (ГРМ) в район, обхващащ следните административни области: Благоевград, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Перник, Плевен, Разград, Русе, Силистра, София-град, Софийска област, Търговище и Шумен.

Териториалния обхват на дейност на Горска семеконтролна станция - Пловдив включва областите: Бургас, Варна, Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Сливен, Смолян, Стара Загора и Ямбол.

Основните дейности на семеконтролните станции са свързани с извършване на масова и индивидуална селекция в горите: оценка, маркиране и паспортизиране на плюсови и кандидат-елитни дървета; одобряване (отмяна) и регистрация на базови източници на репродуктивни материали от горски дървесни и храстови видове и

координация и контрол на дейностите по създаването и поддържането на базови източници от категориите „изпитан“ и „окачествен“ за производство на ГРМ. Станциите осъществяват оценка на състоянието и използването, и контролират стопанисването на одобрените и регистрирани базови източници на ГРМ. Служителите извършват фенологични наблюдения за установяване степента на цъфтежа и плодоносенето на горските дървесни и храстови видове и изготвяне на оценки и прогнози за очакваната реколта. В горските семеконтролни станции се води регистър на горската семепроизводствена база. Въз основа на тях се изготвя Национален списък на одобрените базови източници, който ежегодно се предоставя на Европейската комисия.

На територията на Горска семеконтролна станция – София към края на 2019 г. са регистрирани 1373 бр. базови източници за добив на горски репродуктивен материал от 40 дървесни вида. Разпределението им по категории е съответно: „идентифициран“ – 73 бр., „селекциониран“ – 1238 бр. и „окачествен“ – 62 бр. Площта на базовите източници от най-срещаната категория ГРМ („селекциониран“) е 12217 ха.

В лабораторията се извършва предварителен анализ за установяване на годността на семенната реколта и се осъществява контрол по спазване на изискванията при формиране на партиди. След формиране на партидите изпитванията се провеждат в две насоки: по физични показатели - органолепни признаци, чистота и маса на 1000 семена, и по физиологични показатели: кълняемост, енергия на кълнене; жизнеспособност чрез тетразол тест и жизнеспособност чрез рязане. През 2019 г. са издадени 169 броя семеконтролни свидетелства и 34 уведомителни писма за годност на реколтата.

Станцията разполага и с лаборатория за извършване на изоензимен анализ.

За съхранение на горските генетични ресурси, извършване на наблюдения и научни изследвания, както и за своевременно възстановяване на деградирани или унищожени при природни въздействия генетични ресурси през 2014 г. на територията на разсадник „Локорско“ е открита Генна банка. В нея се включват: регистрираните източници на репродуктивни материали от горската семепроизводствена база: клонови колекции, маточници, дендрариуми, географски и опитни култури, които не са регистрирани за базови източници на горски репродуктивни материали. Към момента в Генната банка се съхраняват 120 партиди семена от 34 дървесни и храстови видове, от които 6 иглолистни и 28 широколистни. Основните видове, които се съхраняват са бук, ясени, явори, елши, липи, смърч, борове и др.

Експерти от станцията регулярно осъществяват мониторинг на кълняемостта/жизнеспособността на съхранените в генната банка семена. Интервалът от време, през който се извършват изпитванията зависи от дървесния вид, периода за който се съхранява партидата и условията на съхранение.

За съхраняване на добитите семена, предимно от иглолистни дървесни видове, през 1967 г. е изградено семехранилище към Горска семеконтролна станция - Пловдив, където се съхраняват добитите семена в семедобивните станции - Чепеларе и Батак. Семената в семехранилището се съхраняват дългосрочно и служат за производство на фиданки в разсадниците и за осигуряване на резерв.

Опазване и възпроизводство на горския генетичен фонд е свързан със създаване и поддържане на семенни колекции от месни дървесни видове, съхранявани в семехранилището.

Ръководство и контрол по цялостния технологичен процес в семедобивните станции, хранилищата и складове се осъществява от ГСС.

С участието и контрола на станциите са създадени и се стопанисват генеративни и вегетативни семепроизводствени градини от бяла мура, бял бор, черен бор, сребрист смърч, кедър, липа и акация.

За установяване и подобряване на почвеното плодородие, чрез пълни физични и химични анализи, в разсадниците, дендрариуми, географски култури, семепроизводствени градини и други през 1971 г. в ГСС – Пловдив е изградена почвена лаборатория.

Процеса по интродукция и реинтродукция на дървесни видове в горите и изготвяне на оценки за техния растеж е с участието на станцията.

Изградената горската семепроизводствена база на територията на ГСС – Пловдив включва общо 1640 броя източника на горски репродуктивни материали от 48 броя дървесни вида, 24 броя клона тополи, 4 броя клона леска с обща площ 21 171,88 ха. От всички базови източници, 21 броя са вегетативните семепроизводствени градини с площ 57,96 ха и 35 броя генеративни семепроизводствени градини с площ 146,43 ха.

Осъществяването на дейността на станциите е инвестиция за качествено бъдеще.